

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.411.2.7.2023

Pan
Grzegorz Kędzierski
Prezes Zarządu
Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych DIAG-MOST
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
ul. Raclawicka 146
01-117 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/002/KPS Dofinansowanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działań płatników składek
na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych DIAG-MOST Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ¹ , ul. Raclawicka 146, 01-117 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Kędzierski, Prezes Zarządu Spółki, od 9 grudnia 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania określonego w umowie. 2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ich trwałość.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 27 listopada 2023 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.
Kontroler	Sylwia Płuszevska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/66/2023 z 25 września 2023 r.

(akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka w sposób prawidłowy zrealizowała projekt pt. „Zwiększenie bezpieczeństwa pracy przy czynnych torach kolejowych poprzez zakup przenośnego Automatycznego Systemu Ostrzegania”⁴ w ramach, zorganizowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych⁵, konkursu nr 2021.01 – dofinansowanie działań płatnika składek na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy⁶.

Projekt był realizowany w okresie od 1 marca 2022 r. do 1 czerwca 2022 r. Zakup przenośnego Automatycznego Systemu Ostrzegania typ Autoporowa⁷ został zrealizowany w sposób adekwatny do działania inwestycyjnego wskazanego w harmonogramie oraz budżecie projektu. Wydatek poniesiony w ramach kontrolowanego projektu został udokumentowany w sposób zgodny z warunkami umowy zawartej 1 marca 2022 r. pomiędzy Spółką a ZUS⁸, a także zgodnie z postanowieniami regulaminu konkursu na projekty dotyczące utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej realizowane w 2022 r.⁹. Kwota wydatkowana w ramach projektu wyniosła 428,0 tys. zł, w tym kwota 256,8 tys. zł z dofinansowania ze środków ZUS. Spółka posiadała wyodrębnioną ewidencję księgową związaną z projektem, prawidłowo sporządziła oraz przedstawiła sprawozdanie końcowe z realizacji projektu¹⁰. Na dzień zakończenia kontroli NIK, trwałość projektu została zachowana.

Ujawniona, w toku kontroli NIK, nieprawidłowość dotyczyła wdrożonej w Spółce polityki (zasad) rachunkowości, która wymagała uzupełnienia, z uwagi na

¹ Dalej: Spółka.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: projekt.

⁵ Dalej: ZUS.

⁶ Dalej: konkurs nr 2021.01.

⁷ Dalej: ASO.

⁸ Nr 2022-W1-0526; dalej: umowa.

⁹ Dalej: regulamin.

¹⁰ Dalej: sprawozdanie.

niepełnianie wymogów określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b-c oraz pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹¹.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadania określonego w umowie.

Opis stanu faktycznego

1.1. Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego 9 grudnia 2013 r.¹³. Przeważający przedmiot działalności przedsiębiorcy określono jako działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne¹⁴. Natomiast jako przedmiot pozostałej działalności przedsiębiorcy wskazano m.in.: roboty związane z budową dróg szynowych i kolei podziemnej, roboty związane z budową mostów i tuneli, a także roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych¹⁵.

(akta kontroli str. 2-7)

Spółka biorąc udział w konkursie nr 2021.01, złożyła wniosek płatnika składek o dofinansowanie projektu dotyczącego utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej¹⁶ w dniu 30 czerwca 2021 r., tj. w terminie określonym w § 4 regulaminu. Natomiast 10 września 2021 r. złożyła jego korektę¹⁷. Wniosek zawierał m.in.: zwięzły opis projektu inwestycyjnego oraz uzasadnienie jego realizacji, harmonogram oraz budżet działań inwestycyjnych, oczekiwane rezultaty czy harmonogram realizacji projektu¹⁸. Opis działań inwestycyjnych zawarty we wniosku był spójny zarówno z harmonogramem, jaki i kosztorysem. Wniosek spełniał wymagania formalne oraz zawierał załączniki¹⁹ określone w § 6 regulaminu. We wniosku przedstawiono szczegółowy kosztorys projektu opiewający na kwotę 428,0 tys. zł, pokryty w 60% (256,8 tys. zł) z wnioskowanego z ZUS dofinansowania. Pozostała kwota, tj. 171,2 tys. zł, stanowiła wkład własny Spółki. Informacje podane we wniosku były zgodne ze stanem faktycznym. Liczba osób zatrudnionych, za które płatnik składek opłacał składki na ubezpieczenie społeczne, na dzień złożenia wniosków, wyniosła 68²⁰. Natomiast liczba osób, które zgłoszono do objęcia projektem wyniosła 10.

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120; ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zawarto 12 listopada 2013 r.

¹⁴ Kod PKD 71.12.Z.

¹⁵ Odpowiednio kody PKD: 42.12.Z, 42.13.Z oraz 42.22.Z.

¹⁶ Dalej: wniosek.

¹⁷ Korekta wniosku dotyczyła: zmiany nazwy czynności wpisanej w tabeli w części 2.2. Harmonogram i budżet działań inwestycyjnych; a także uzupełnienia załączników o: projekt instalacji z danymi technicznymi urządzeń oraz wykazem istotnych elementów składowych, dokumentację zdjęciową, tj. zdjęcia stanowisk pracy objętych projektem, dane techniczne ASO oraz zaświadczenie z Urzędu Skarbowego stwierdzające niezaleganie z opłacaniem podatków, uwierzytelnione kwalifikowalnym podpisem elektronicznym.

¹⁸ Zgodnie z działaniem inwestycyjnym w pkt 5 (zamieszczonym w katalogu działań inwestycyjnych i doradczych, stanowiącym załącznik nr 4 do regulaminu), tj. zakup i instalacja urządzeń i elementów sygnalizacji, ostrzegania i informacji o zagrożeniach, np.: belki świetlne, sygnalizatory świetlne, akustyczno-optycznych sygnalizatorów stref występowania zagrożenia, takich jak, np.: strefy ruchu maszyn, miejsca awarii, wykopy, drogi wewnętrzne, zbiorniki; w przypadku sygnalizacji drogowej dopuszczało się wyłącznie zakup urządzeń ostrzegawczych przeznaczonych do stosowania na wewnątrzzakładowych drogach niepublicznych.

¹⁹ Oświadczenie; dokument rejestrowy; ocenę ryzyka zawodowego dla wszystkich stanowisk pracy objętych projektem; zindywidualizowaną ofertę handlową, w tym dane techniczne ASO; projekt instalacji z danymi technicznymi urządzeń oraz wykazem istotnych elementów składowych; dokumentację zdjęciową, tj. zdjęcia stanowisk pracy objętych projektem oraz zaświadczenie z właściwego Urzędu Skarbowego, stwierdzające niezaleganie z opłacaniem podatków.

²⁰ Kwalifikacja poziomu dofinansowania została ustalona na podstawie liczby osób, za które Spółka opłacała składki na ubezpieczenia społeczne. Na dzień złożenia wniosków, zgodnie z deklaracjami DRA, było to 68 osób,

Na liście rankingowej projektów, przygotowanej przez ZUS, które uzyskały pozytywną ocenę merytoryczną w konkursie 2021.01²¹, zatwierdzona kwota dofinansowania przyznana Spółce wynosiła 256,8 tys. zł (100% kwoty wnioskowanej). Spółce przyznano łącznie 24 z 67 punktów możliwych do zdobycia.

(akta kontroli str. 25-28, 31-367, 579-586)

1.2. Zgodnie z zasadą oszczędnego wydatkowania środków publicznych, wydatki powinny być dokonywane po uprzednim rozeznaniu cen rynkowych. Jednak regulamin nie wskazywał na konieczność rozeznania ofert rynkowych poprzez ustalenie ceny jednostkowej dla towarów lub usług zakupionych w ramach projektu.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu Spółki, rozeznanie ofert rynkowych i tak nie było możliwe, z uwagi na fakt, że na rynku nie ma konkurencyjnego przedsiębiorstwa, zajmującego się sprzedażą ASO²².

(akta kontroli str. 550, 602-605)

1.3. Na podstawie zaakceptowanego wniosku, 1 marca 2022 r. pomiędzy ZUS a Spółką, została zawarta umowa. Przedmiotem umowy było udzielenie Spółce dofinansowania na realizację projektu pt. „Zwiększenie bezpieczeństwa pracy przy czynnych torach kolejowych poprzez zakup przenośnego Automatycznego Systemu Ostrzegania” z terminem realizacji od 1 marca 2021 r. do 1 czerwca 2021 r. ZUS zobowiązał się do przekazania na realizację projektu, środków finansowych w kwocie nie większej niż 256,8 tys. zł. Środki finansowe z tytułu dofinansowania zostały przekazane na wskazany w umowie nieoprocentowany wyodrębniony rachunek bankowy Spółki w dwóch transzach:

- I transza w wysokości 154,1 tys. zł – 14 marca 2022 r.,
- II transza w wysokości 102,7 tys. zł – 22 listopada 2022 r.²³.

(akta kontroli str. 368-419, 479-481, 521-528)

1.4. Sprawozdanie końcowe z realizacji projektu zostało złożone przez Spółkę do ZUS 14 czerwca 2022 r., tj. w terminie określonym w § 6 pkt 5 umowy. Sprawozdanie spełniało wymagania formalne oraz zawierało załączniki²⁴ określone w § 6 pkt 2 umowy.

Projekt, 6 października 2022 r., podlegał kontroli ZUS dotyczącej odbioru zrealizowanych działań po jego zakończeniu, która zakończyła się sporządzeniem oceny końcowej projektu. Projekt został zrealizowany zgodnie z zawartą umową.

(akta kontroli str. 420-501)

---

co kwalifikowało Spółkę jako średnie przedsiębiorstwo, tym samym maksymalna kwota dofinansowania działań inwestycyjnych wynosiła do 339,0 tys. zł.

²¹ Stan na: 22 listopada 2021 r., 29 marca 2022 r., 19 maja 2022 r. oraz 26 lipca 2022 r.

²² Według stanu na 10 listopada 2023 r., jedno przedsiębiorstwo świadczyło usługi zabezpieczania maszyn oraz brygad torowych na szlakach / stacjach kolejowych z pełną obsługą wyłącznie w formie wynajmu ASO. Sprzedażą bezpośrednią zajmował się producent – Zöllner Polska Sp. z o.o.

²³ Przedsiębiorstwo 4 maja 2023 r. zamknęło wyodrębniony rachunek bankowy, tj. nie wcześniej niż 30 dni po dokonaniu przez ZUS wypłaty II transzy dofinansowania.

²⁴ Faktura zakupu oraz potwierdzenie dokonania płatności; historia transakcji zrealizowanych na wyodrębnionym rachunku bankowym; protokół zdawczo-odbiorczy z 16 maja 2022 r.; potwierdzenie zamontowania systemu zgodnie z projektem instalacji, danymi technicznymi oraz wykazem istotnych elementów składowych ASO; certyfikaty (objętych projektem 10 pracowników zatrudnionych w Spółce) w zakresie ukończenia z wynikiem pozytywnym szkolenia pn. „Operator sygnalista i monter Autoporowa Automatycznych Systemów Ostrzegania w wersji radiowej MFW” z 16 maja 2022 r.; instrukcje obsługi; deklaracje zgodności ASO z normami Unii Europejskiej; metodologia oceny ryzyka zawodowego w Spółce po aktualizacji 25 maja 2022 r.; ocena ryzyka zawodowego w Spółce metodą „Risk Score” po aktualizacji 25 maja 2022 r.; dopuszczenie do stosowania ASO na liniach kolejowych zarządzanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z 2 listopada 2021 r.; pozwolenie radiowe RRL/A/C/0471/2019 z 10 października 2019 r. Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej dla producenta ASO – Zöllner Polska Sp. z o.o. na używanie radiowych urządzeń nadawczych lub nadawczo-odbiorczych pracujących w służbie radiokomunikacyjnej ruchomej lądowej typu transmisji danych, karta środka trwałego ASO z 16 maja 2022 r., dokumentacja zdjęciowa z widocznym oznakowaniem informacyjnym dotyczącym dofinansowania projektu z logotypem ZUS wraz z pracownikami obsługującymi stanowiska pracy objęte projektem (bez ujawniania ich wizerunku).

1.5. Obsługę księgową Spółki, w tym ewidencję księgową realizacji projektu, prowadził zatrudniony w niej pracownik.

Spółka ujęła zakupiony towar w ewidencji środków trwałych. Z przekazanej listy środków trwałych za 2022 r. wynika, że 16 maja 2022 r., pod numerem inwentarzowym SP/DM2022/00114, przyjęto środek trwały pod nazwą: ASO – Automatyczny System Ostrzegania typ Autoporowa, o wartości bilansowej 347,9 tys. zł²⁵. Odpisy amortyzacyjne za okres od czerwca do grudnia 2022 r. wynosiły 20,3 tys. zł²⁶.

(akta kontroli str. 495-497, 529-544, 550-551)

Spółka, 14 czerwca 2022 r., zrealizowała płatność w ramach dofinansowanego projektu²⁷, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1 umowy. Wydatek poniesiony z tytułu realizacji projektu był racjonalny, tj. poniesiony adekwatnie do oceny ryzyka zawodowego, przygotowanej dla pracowników zatrudnionych na stanowisku pracownika budowlanego. Ponadto wydatek przewidziany w kosztorysie, został prawidłowo udokumentowany oraz zarejestrowany w prowadzonej ewidencji księgowej²⁸. Rozliczenie dofinansowania nastąpiło na podstawie dowodu księgowego²⁹ stwierdzającego dokonanie operacji gospodarczej, który był podstawą zapisów w księgach rachunkowych zgodnie z art. 20 ustawy o rachunkowości. Objęty badaniem jedyny dowód księgowy rozliczony w ramach projektu, który Spółka przekazała wraz ze sprawozdaniem do ZUS, została opisany w sposób prawidłowy (§ 9 ust. 2 umowy), jednak nie zawierał dekretu księgowego. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu Spółki, przez przeoczenie dołączono do sprawozdania skan faktury bez nadanego dekretu księgowego. Jednocześnie przedstawiono fakturę ze wskazaniem miesiąca oraz sposób ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja) oraz podpisem osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

(akta kontroli str. 479-481, 517-528, 551)

Polityka (zasady) rachunkowości Spółki, wprowadzona zarządzeniem wydanym przez Zarząd Spółki z 1 stycznia 2015 r.³⁰ nie spełniała wymogów określonych w ustawie o rachunkowości. Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 502-516, 550-551)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieuwzględnieniu elementów wskazanych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b-c ustawy o rachunkowości, tj. dotyczących sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych³¹ oraz wskazanych w art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy o rachunkowości, tj. opisu systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących

²⁵ Środek trwały zaklasyfikowano pod numerem 624, tj. urządzenia alarmowe i sygnalizacyjne – zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT); Dz. U. z 2016 r. poz. 1864.

²⁶ Metoda amortyzacji: linowa. Stawka amortyzacji: 10%.

²⁷ Realizacja płatności nie nastąpiła za pośrednictwem mechanizmu podzielonej płatności (tzw. split payment), ponieważ zakupiony towar nie został wymieniony w załączniku nr 15 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2023 r. poz. 1570, ze zm.).

²⁸ Wyodrębniono konto księgowe nr 136-001.

²⁹ Faktura nr ZPL202230003 z 5 maja 2022 r.

³⁰ Zaktualizowana zarządzeniem od 1 stycznia 2019 r.

³¹ W polityce (zasadach) rachunkowości nie wprowadzono: (lit. b) wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych; (lit. c) opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji.

podstawę dokonanych w nich zapisów. Natomiast na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości, kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje przedmiotową dokumentację.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu Spółki, zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych w Spółce, w tym metody zabezpieczenia dostępu do danych oraz systemu przetwarzania danych to tzw. „niepisane zasady”. Prowadzenie ksiąg rachunkowych odbywało się z wykorzystaniem licencjonowanego programu księgowego, w którym bezpośrednio tworzone były schematy księgowo-

NIK wskazuje, że Zarząd Spółki w obowiązującej polityce (zasadach) rachunkowości, ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że księgi rachunkowe prowadzone są przy użyciu programu komputerowego. Jednocześnie nie odniósł się do zagadnień wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b-c oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości. Zgodnie z ww. przepisami, jednostka prowadząca księgi rachunkowe przy użyciu komputera powinna posiadać dokumentację organizacji systemu rachunkowości oraz informatycznego systemu przetwarzania danych. Dokumentacja ta powinna obejmować wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe, charakterystykę ich funkcji oraz zawartości, a także ich wzajemnych relacji. Producenci licencjonowanych księgowych programów komputerowych dostarczają opis systemu przetwarzania danych, zawierający dokumentację techniczno-eksploatacyjną systemu obejmującą: strukturę oprogramowania, opis algorytmów oraz parametrów sterujących przebiegiem komputerowego przetwarzania danych księgowych, opis procedur kontrolnych oraz wykaz dokumentacji systemu. Ponadto jednostka powinna w drodze wewnętrznych uregulowań ustalić sposoby przechowywania dokumentów, zakresy uprawnień poszczególnych osób w kwestii dostępu do danych czy możliwości ich modyfikacji. Jeśli księgi rachunkowe prowadzone są przy użyciu komputera to zasady ochrony danych powinny uwzględniać takie kwestie jak: nadawanie oraz odbieranie dostępów do danych ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za te czynności; uprawnienia do przetwarzania danych czy wyznaczenie osób odpowiedzialnych za tworzenie kopii bezpieczeństwa z odpowiednią częstotliwością oraz jej właściwe przechowywanie.

(akta kontroli str. 502-516, 550-551)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka zrealizowała projekt zgodnie z umową, na podstawie której prawidłowo sporządziła oraz terminowo złożyła sprawozdanie do ZUS. Zrealizowane działanie inwestycyjne, dla którego prowadzono wyodrębnioną ewidencję finansowo-księgową, zostało właściwie udokumentowane. Należy zaznaczyć, że obowiązująca polityka (zasady) rachunkowości wymagała uzupełnienia, gdyż nie spełniała wymogów zawartych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b-c oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ich trwałość.

2.1. Celem głównym projektu było zapewnienie wyższego poziomu bezpieczeństwa pracowników podczas prowadzenia robót torowych przed nadjeżdżającymi pociągami. Zakup ASO podyktowany był zmniejszeniem zaangażowania pracowników oddelegowanych do sygnalizowania o nadchodzącym niebezpieczeństwie, z uwagi na możliwość jednoczesnego zabezpieczenia do kilkunastu maszyn budowlanych pracujących szeregowo na odcinku kolejowym³².

(akta kontroli str. 32-42, 99-109)

³² Zabezpieczenie robót zgodne z wytycznymi zabezpieczenia miejsca robót wykonywanych na torze podczas prowadzenia ruchu pojazdów po torze czynnym z prędkością $V > 100$ km/h przy uwzględnieniu poziomu hałasu na miejscu robót, a także przy obiektach kolejowych. ASO automatycznie dopasowuje poziom głośności ostrzeżenia akustycznego do poziomu hałasu na miejscu robót. Ostrzeżenie jest tym samym słyszalne w miejscach robót z zastosowaniem głośnych maszyn torowych spełniające jednocześnie przepisowe normy głośności. Wbudowany dziennik zdarzeń pozwala na odtworzenie historii przejazdów pociągów i aktywacji ostrzeżeń z dokładnością sekundową.

Zrealizowany projekt przyczynił się, po zastosowaniu środka profilaktycznego w postaci zakupu ASO, do zredukowania ryzyka zawodowego ocenionego przy zastosowaniu metody Risk Score³³. Na stanowisku pracy: pracownik budowlany, dla rodzaju zagrożenia / wydarzenia niebezpiecznego – przejechanie, potrącenie przez środki transportu drogowego i szynowego, wartość ryzyka zredukowała się z 90 (średnia³⁴) do 45 (akceptowalna³⁵), tj. zgodnie z wartością zaplanowaną we wniosku.

Potencjalne skutki wydarzenia (S), ekspozycja na zagrożenie (E) oraz prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia (P), wyszczególnione w karcie oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska pracy: pracownik budowlany, sporządzonej 25 maja 2022 r., w odniesieniu do ww. zagrożenia / wydarzenia niebezpiecznego, zawierały te same wartości, jak w karcie oceny ryzyka zawodowego sporządzonej przed realizacją projektu³⁶, pomimo zredukowania ryzyka (R) o połowę. Zgodnie z wyjaśnieniami specjalisty ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, te same wartości dotyczące prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia (P) w obu ocenach ryzyka zawodowego nastąpiły w wyniku omyłki pisarskiej. W trakcie kontroli NIK, dokonano aktualizacji oceny ryzyka zawodowego, wpisując prawidłową wartość prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia z P=1 (tylko sporadycznie możliwe) na P=0,5 (możliwe do pomyślenia).

(akta kontroli str. 32-42, 49-89, 552-578)

2.2. W trakcie kontroli NIK stwierdzono³⁷, że ASO posiadał widoczne ślady użytkowania³⁸. Jednocześnie był w stanie zapewniającym jego wykorzystanie w celu w jakim został zakupiony. Wszystkie komponenty ASO³⁹ oznakowano w sposób trwały oraz widoczny – logotypem ZUS informującym o dofinansowaniu zakupu z projektu.

(akta kontroli str. 545-547, 595-601, 618)

2.3. W ocenie końcowej projektu (z 6 października 2022 r.), po jego realizacji, ujęto 57 pracowników Spółki zatrudnionych ogółem (we wniosku ujęto 68 pracowników), w tym 26 pracowników zatrudnionych na stanowisku objętym projektem (we wniosku ujęto 10 pracowników), tj. pracownik budowlany. Zgodnie ze stanem na 30 czerwca 2021 r. oraz 10 września 2021 r., spośród 10 pracowników budowlanych objętych projektem, pięciu posiadało uprawnienia sygnalisty kolejowego. Natomiast na dzień zakończenia kontroli NIK, tj. 27 listopada 2023 r., w Spółce z uprawnieniami sygnalisty kolejowego było zatrudnionych czterech na 26 pracowników budowlanych. Pomimo braku uprawnień sygnalisty kolejowego przez pięciu pracowników budowlanych Spółki, wszystkich 10 pracowników objętych projektem, ukończyło 16 maja 2022 r. szkolenie pt. „Operator sygnalista i monter Autoporowa Automatycznych Systemów Ostrzegania w wersji radiowej MFW”. Zgodnie z certyfikatem wydanym po ukończeniu ww. szkolenia – upoważniał on do projektowania, montażu, obsługi i demontażu ww.

³³ Oszacowanie ryzyka zawodowego nastąpiło na podstawie iloczynu: S (potencjalne skutki zagrożenia) * E (ekspozycja na zagrożenie) * P (prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia) = R (ryzyko).

³⁴ Przedział wartości od 48 do 270. Ryzyko dopuszczalne, zgodnie z którym zaleca się zaplanowanie i podjęcie działań, których celem jest zmniejszenie ryzyka zawodowego.

³⁵ Przedział wartości od 1,5 do 48. Ryzyko dopuszczalne, zgodnie z którym zaleca się rozważenie możliwości dalszego zmniejszenia poziomu ryzyka zawodowego lub zapewnienie, że ryzyko pozostaje co najwyżej na tym samym poziomie.

³⁶ Karta oceny ryzyka zawodowego sporządzona 21 czerwca 2021 r.

³⁷ 26 października 2023 r.

³⁸ ASO zostało zamontowane oraz wykorzystywane od czerwca 2022 r. do października 2023 r.

³⁹ Nadajnik radiowy do użytku stacjonarnego z detektorami pociągu do mobilnego użytku w trybie ręcznym (wraz z pasami nośnymi, statywem trójnożnym, akumulatorem, teleskopem do anteny radiowej, ramą ochronną); przenośne kompaktowe radiowe urządzenie ostrzegawcze (wraz z akumulatorem, ramą ochronną, teleskopem do anteny radiowej, statywem trójnożnym); indukcyjny detektor pociągów przeznaczony do odcinków dużej prędkości – czujniki koła (wraz z puszką przyłączeniową, akumulatorem, ramą ochronną); ładowarki pięciostanowiskowe wraz z kablami sieciowymi; sygnalizator akustyczny (wraz z kablem, akumulatorem, lampą, pojedynczą ładowarką, statywem trójnożnym).

systemu w infrastrukturze PKP PLK S.A. w połączeniu z usprawnieniami sygnalisty kolejowego. NIK wskazuje, że pięciu pracowników pomimo ukończenia ww. szkolenia nie było upoważnionych do montażu, obsługi czy demontażu ASO, z uwagi na brak stosownych uprawnień. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu Spółki, zmniejszenie się ogólnej liczby zatrudnionych pracowników (z 68 na 57) było wynikiem fluktuacji kadr (každorazowo za porozumieniem stron). W przypadku wystąpienia ewentualnego zapotrzebowania na dodatkowych sygnalistów kolejowych⁴⁰, np. z uwagi na rotację zasobów personalnych lub rodzaj prowadzonych przez Spółkę prac budowlanych, wybrani pracownicy budowlani zostaną skierowani na kurs nadający uprawnienia sygnalisty kolejowego, w celu umożliwienia korzystania z ASO.

(akta kontroli str. 32-42, 99-109, 498-501, 587-594, 613-616, 620)

2.4. Spółka, zgodnie z § 8 ust. 1 umowy, została zobowiązana do zachowania trwałości projektu w okresie trzech lat liczonych od następnego dnia po dniu zatwierdzenia przez ZUS odbioru projektu, tj. od 25 października 2022 r. W toku kontroli NIK stwierdzono, że trwałość projektu została zachowana.

(akta kontroli str. 368-419, 545-547, 614-616)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W wyniku działań podjętych w ramach projektu, Spółka osiągnęła poziom ryzyka zawodowego zaplanowany we wniosku, dotyczący stanowiska pracy: pracownik budowlany, dla rodzaju zagrożenia / wydarzenia niebezpiecznego: przejechanie, potrącenie przez środki transportu drogowego i szynowego. Zredukowany poziom ryzyka zawodowego z wartości 90 do wartości 45, osiągnął poziom dopuszczalny, zgodnie z którym zaleca się rozważenie możliwości dalszego zmniejszenia poziomu ryzyka zawodowego lub zapewnienie, że ryzyko pozostaje co najwyżej na tym samym poziomie. Ponadto Spółka, na dzień zakończenia kontroli NIK, utrzymała trwałość projektu, a zakupiony środek trwały był wykorzystywany zgodnie z przeznaczeniem.

IV. Wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnioskuję o dostosowanie polityki (zasad) rachunkowości do wymogów określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b-c oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁴⁰ Kierujący pracami budowlanymi obowiązkowo wyznacza sygnalistę kolejowego, gdy na torze pracuje co najmniej pięć osób, a w chwili wykonywania prac są: niesprzyjające warunki atmosferyczne (deszcz, śnieżyce); praca wykonywana jest na łukach o ograniczonej widoczności; w głębokich przekopach i miejscach położonych w lesie; roboty wykonuje się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego lub maszyn; wykonywane są prace na torach na stacjach kolejowych o dużym nasileniu ruchu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 29 listopada 2023 r.

Kontroler
Sylvia Płuszevska
starszy inspektor
kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

/-/

.....
podpis